herpy

PILEGIFTFRØER

Variable Poison Frog

Ranitomeya variabilis

Ranitomeya variabilis er en lille, dagaktiv pilegiftfrø på 15-20 mm fra Andes' østskråninger og Amazonas. Den har mange lokale former i gult, grønt og blåt med sort tegning, yngler i bromelier og er kendt for, at hannen bærer haletudserne rundt mellem plantens vandsamlinger. En god første art blandt de små pilegiftfrøer.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Dendrobates variabilis* Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-20 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende og jordboende**
Biotop	**Regnskov og bjergskov**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**40 × 40 × 40 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**21-26 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**70-100 %**
Vand	**Vandskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfri**
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudserne bæres til vand**
Æglægning	**I bladkar (fx bromelier)**
Æg pr. lægning	**1-10**
Klækning	**10-14 dage**
Larvetid	**60-80 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Færdigfoder og andre haletudser**
Yngelpleje	**Bærer haletudserne**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Hele slægten Ranitomeya står på CITES liste II, så handel over EU's grænser kræver CITES-tilladelser, og du bør kunne dokumentere, at dyrene er opdrættede. EU-bilaget er ikke aflæst i referencetabellen og er derfor ikke angivet.

Om arten

Ranitomeya variabilis er en af de små pilegiftfrøer. Voksne dyr måler omkring 15-20 mm fra snude til kloak: de fleste måler 15-18 mm, mens store hunner kan nå 19-20 mm. Hunnerne er tydeligt større og rundere end hannerne.

Farverne varierer meget, som navnet antyder. Typisk har frøen en gul til grøn ryg med sorte pletter eller striber, en sort plet på snudespidsen og blå til grønblå ben med store sorte pletter. Holderne skelner mellem flere lokale former, fx 'Highland', 'Southern' og 'Borja Ridge', som handles under deres egne navne og ikke bør blandes. Den plettede højlandsform er den, som den plettede form af *R. imitator* efterligner.

Taksonomien har været rodet. Arten blev beskrevet i 1988 af Zimmermann og Zimmermann som *Dendrobates variabilis* og har i perioder været slået sammen med *R. ventrimaculata*. Mange dyr, der i hobbyen gik under navnet *R. ventrimaculata*, hører i dag til *R. variabilis*. I 2022 blev bestandene i Fransk Guyana og det østlige Brasilien, som tidligere blev regnet til *R. amazonica*, også flyttet til *R. variabilis*. Den nærmeste slægtning er *R. amazonica*.

Hudgift: Pilegiftfrøer danner ikke selv deres gift. Vilde *R. variabilis* har alkaloider i huden, og de stammer fra føden, formentlig små leddyr som myrer og mider. Opdrættede dyr, der lever af bananfluer og springhaler, mangler giften eller har meget lidt af den, mens vildfangne dyr kan beholde den i lang tid. Feltet er derfor sat til mild. Håndtér ikke frøerne, vask hænder efter arbejde i terrariet, og rør ikke ved øjne og mund bagefter.

Arten er livlig, men nogle dyr er lidt sky. Hannerne kalder med en blød, summende lyd fra en forhøjet plads.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Ranitomeya variabilis har en todelt udbredelse. Den vestlige del ligger på Andes' østskråninger og i det tilstødende lavland i Peru og Ecuador, med kerne i det nordlige Peru omkring den øvre Huallaga-flod, og arten er fundet helt ud til La Pedrera i det sydøstlige Colombia. Den østlige del omfatter Fransk Guyana og det østlige Brasilien (Pará og Amapá), efter at disse bestande blev flyttet fra *R. amazonica* i 2022.

De to dele ligger meget langt fra hinanden, og forskerne mener, at artens afgrænsning skal undersøges nærmere. Det kan altså ende med, at bestandene igen deles. Hold derfor altid former fra forskellige områder adskilt.

> **Oprindelig udbredelse:** Peru, Ecuador, Colombia, Brasilien og Fransk Guyana.

LEVESTED

Ranitomeya variabilis lever halvt i træerne i primær og sekundær regnskov. I Peru lever den i uforstyrret skov på mellemhøje bjergkamme i 900-1.200 m højde, men arten findes også i lavlandet. Frøen ses i den lave vegetation, i buske og på stammer, men også i løvlaget, i Fransk Guyana bl.a. langs bredden af bække og små floder.

Æg og haletudser udvikles i vandsamlinger i planter, især i bromelier af slægten *Aechmea*. Vandsamlingerne, som hannerne vælger, rummer i gennemsnit omkring 112 ml, altså væsentligt mere end dem, *R. imitator* bruger. I det peruvianske udbredelsesområde falder der omkring 2.500 mm regn om året, med en tørrere periode fra juni til september, og temperaturen svinger mellem ca. 16 og 32 °C.

Læs mere: Opdræt af haletudser

Pasning

TERRARIET

Et par *R. variabilis* kan holdes i et terrarie på 40 × 40 × 40 cm, og samme størrelse passer til et par eller en trio af slægten. Til 2-3 voksne kan 30 × 30 × 45 cm også bruges, og hver ekstra frø bør have ca. 4 liter mere plads. Frøerne klatrer gerne, så vælg hellere et højt end et lavt terrarie.

Indret med drænlag, en fugtig bund og et lag visne blade. Kork eller et fugtholdende materiale på bag- og sidevægge giver klatreflader. Plant tæt med bromelier, klatreplanter som guldranke og små planter som begonie, så frøerne har skjul og ynglesteder. Sæt filmdåser på væggen næsten lodret, men så skråt, at der står en smule vand i bunden; de fungerer som kunstige bladkar.

Arten er fredeligere end mange andre i slægten. Den kan holdes i blandede grupper, og selv ni voksne kan gå sammen uden aggression. Fjern dog et dyr, der jager de andre. Sæt aldrig forskellige former eller arter sammen.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Hold terrariet på 21-26 °C om dagen og 18-22 °C om natten. Arten trives bedst omkring 21 °C, tåler 18-27 °C og må aldrig komme over 29 °C. For slægten generelt går angivelserne op til 25-28 °C om dagen med fald til stuetemperatur om natten. Æg og haletudser kan holdes ved konstant 24 °C.

Ekstra varme er sjældent nødvendig; lyset til planterne giver ofte nok. Stil aldrig terrariet i direkte sollys, og hold øje med temperaturen om sommeren, hvor små terrarier hurtigt bliver for varme. Der er ikke dokumenteret nogen kølig hvileperiode.

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden skal være 70-100 %. Sigt efter næsten 100 % morgen og aften og 70-75 % midt på dagen. Arten kan klare sig kortvarigt ved 50 %, hvis den har rent vand at sidde i, men det er en nødløsning.

Sprøjt dagligt med osmosevand eller regnvand. Et tågeanlæg, der kører tre gange om dagen, og en vægbeklædning, der holder på fugten, gør det lettere. Lad bladene tørre lidt op mellem sprøjtningerne, og sørg for luftskifte, så der ikke dannes mug.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Giv frøerne en lav vandskål eller et lille vandparti, og hold vandet så lavt, at den mindste frø kan sidde med hoved og overkrop over vandet; arten svømmer dårligt. Bromeliernes bladkar og filmdåserne er lige så vigtige, for her lægges æg og haletudser. Rent vand i filmdåserne er nærmest en forudsætning for, at frøerne lægger æg. Brug osmosevand, regnvand eller afkloreret postevand, og brug aldrig sæbe eller rengøringsmidler i terrariet.

Haletudserne kan holdes hver for sig i små beholdere på 10 × 10 × 10 cm med frisk osmosevand, et blad fra et tropisk mandeltræ, en stilk *Anubias* og lidt mos.

LYS OG UVB

Frøerne er dagaktive og lever i skovens skygge. Lyset er først og fremmest til planterne: LED-lys 12-14 timer om dagen er passende. Det er ikke dokumenteret, at arten har brug for UVB, og det bruges normalt ikke. Vælger du en svag UVB-kilde, så sørg for tæt beplantning og skygge. Lyset må ikke varme terrariet op.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

R. variabilis er så lille, at den kun kan tage små foderdyr: springhaler, flyveløse bananfluer (*Drosophila melanogaster*) og små bænkebidere. Store voksne kan også tage *D. hydei*. I naturen spiser arten myrer, små biller, termitter og andre små leddyr.

Fodr voksne og unger dagligt med præcis så meget, at det er spist op til næste fodring. Støv foderdyrene med et vitamin- og mineraltilskud, og følg producentens anvisning, fordi overdosering af visse vitaminer kan skade. Hold altid egne kulturer af bananfluer og springhaler, så forsyningen er stabil.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

R. variabilis er dagaktiv og fredelig. Hannerne kalder fra forhøjede pladser, og i naturen har arten et frit parringssystem uden faste par og uden forsvarede territorier. I terrariet kan man derfor ofte holde flere dyr sammen, men nogle dyr er sky og gemmer sig, når man nærmer sig.

Frøerne bør ikke håndteres. Huden er tynd og sart, og rester af sæbe og creme fra hænderne kan skade dem. Skal en frø flyttes, så lok den ind i en gennemsigtig bøtte.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hunnerne er større og rundere end hannerne, og kun hannerne kalder. Det er de sikreste kendetegn. Alder ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret. Den nemmeste vej til et par er at opdrætte eller købe flere unger og holde dem sammen.

PARRING

Parringen sker om dagen og topper efter regn. Hannen kalder fra en forhøjet plads, kalder hyppigere, når en hun nærmer sig, og fører hende hen til ynglestedet. Inden æglægningen samles frøerne parvis eller i små grupper på op til fem dyr, og flere hanner kan kalde på samme tid uden at slås. Æggene lægges tidligt om morgenen.

Arten er let at yngle. Giv frøerne bromelier og filmdåser med rent vand, stabil varme og høj luftfugtighed.

ÆG OG HALETUDSER

Hunnen lægger 1-6 æg pr. lægning i naturen; i fangenskab er 4-6 æg almindeligt, men op til 10 æg forekommer, og nye lægninger kommer med en til tre ugers mellemrum. Æggene sidder på bromeliebladet lige over vandkanten, ikke i vandet, mens frøerne i filmdåser ofte lægger dem under vandoverfladen.

Når haletudserne klækker, bærer hannen dem en eller to ad gangen til en anden vandsamling, ofte en anden bromelie. Haletudserne æder æg, andre haletudser, dødt organisk materiale og små insektlarver, og hunnen bidrager normalt ikke med foderæg. I fangenskab lægger hunnerne dog af og til foderæg. På grund af kannibalismen er det bedst at tage haletudserne fra og holde dem hver for sig. Fodr med fint haletudsefoder eller knust tørfoder til akvariefisk.

METAMORFOSE

Æggene klækker efter 10-14 dage, og ved konstant 24 °C svømmer haletudserne frit efter 10-11 dage.

Fra klækning til metamorfose går der typisk 60-80 dage. Hele udviklingen fra æg til færdig frø tager omkring 80-90 dage. Dødeligheden kan være høj, og misdannede ben forekommer. Når forbenene kommer frem, skal haletudsen kunne komme op: læg et stykke kork på vandet, og flyt den lille frø til et fugtigt opdrætsterrarie, når halen er næsten optaget.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede frøer er meget små. Giv dem springhaler de første cirka to uger og derefter også små bananfluer og nyklækkede fårekyllinger. Hold dem i et lille terrarie på 40 × 50 × 40 cm indrettet som de voksnes med planter, skjul og et lille vandparti.

Fodr dagligt, og støv foderet let med vitaminer og mineraler. Springhaler er en stor hjælp i starten. Ungerne kan gå i gruppe, og hvor hurtigt de vokser, er ikke dokumenteret.

Sundhed og typiske fejl

Pilegiftfrøer er følsomme over for varme, tørke og dårlig hygiejne. De vigtigste fejl er:

- For varmt eller for tørt terrarie. Frøerne bliver sløve, taber sig og mister farve.
- Beskidt vand i haletudsebeholderne, som giver svampe og sygdom.
- Foder uden vitamin- og mineraltilskud, som giver knogleproblemer og svage unger. Misdannede ben hos haletudser og unger kan hænge sammen med ernæringen.
- Nye dyr, der bringer smitte med sig. Hold nyindkøbte frøer i karantæne for sig selv i en periode.

En sund frø har hel hud og en tydeligt rund mave. Søg hurtigt en dyrlæge med forstand på padder, hvis frøen holder op med at spise, hæver op, får sår eller røde, vattede områder på huden.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.